

Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ

ΧΕΙ τι τὸ συμφέρον, ὡς ἔοικε, καὶ τὸ ἀντίζηλον εἰς τοῦ βίου τὰ πράγματα, καὶ οὐ πᾶν τι ἄλυσιτελές τοῖς ὀρθῶς ἐπιστήσασι δοκιμάζεται, ὡς ἀκόνη τῶν ἀνθρώπων τὴν φιλοτιμίαν εἰς τὰ ἑαυτῶν παραθήγον φιλοπονήματα», γράφει ὁ Νεόφυτος Δούκας ἐν ταῖς κριτικαῖς αὐτοῦ ἐπιστάσις, ταῖς προτασσομένας τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἡρωδιανοῦ. Πράγματι δὲ τὸ ἀντίζηλον εἶνε ὄρος προσόδου εἰς πᾶσαν δρᾶσιν, ὀξύνον μὲν τὴν τάσιν πρὸς τὴν τελικότητα, συνέχον δὲ τὴν ὑπερβολὴν καὶ κανονίζον τὴν ἰσορροπίαν. Ἡ ἀντίδρασις εἶνέ τι ἀναπόσπαστον ἀπὸ τῆς δράσεως, ὅπως ἡ σκιά ἀπὸ τοῦ φωτός.

Διὰ τοῦτο ἡ ἀντιπολίτευσις συνυπάρχει φυσικῶς ὡς ἀντίδρασις εἰς πᾶσαν ἐξουσίαν. Εἰς πάσας τὰς θεογονίας ἀναγνωρίζεται ὡς ὄρος τῆς ἀνωτέρας τοῦ σύμπαντος ἐποπτείας καὶ προσωποποιεῖται καὶ συμβολίζεται ποικιλοτρόπως. Εἰς τὰς συντεταγμένας δὲ πολιτείας ὑπάρχει ἀνέκαθεν, ὅτε μὲν ἀφανῆς καὶ ὑποκύπτουσα ὑπὸ τὸν ὄγκον τῆς τυραννίας καὶ τῆς αὐθαιρεσίας, ὅτε δὲ ἀγωνιζομένη καὶ διαμαρτυρομένη καὶ ἐξανισταμένη. Τὰ νεώτερα μάλιστα καὶ φιλελεύθερα πολιτεύματα ἀναγνωρίζουσιν αὐτὴν ἐπισήμως ὡς θεσμὸν ἀπαραίτητον πρὸς τὴν εὐρυθμίαν αὐτῶν λειτουργίαν καὶ παρέχουσιν αὐτῇ τὴν θέσιν τὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν ἐκπροσώπησιν τῆς μειονότητος τοῦ ἔθνους.

Ἐφ' ὅσον δὴποτε τύπον ἡ ἀντιπολίτευσις εἶνε δύναμις κολάζουσα τὴν ὑπέρμετρον ἰσχὴν καὶ τὴν ἔπαρσιν καὶ χαλιναγωγούσα τὴν πρὸς τὸ ἄδικον καὶ τὸ αὐθαίρετον ροπὴν. Ἡ φωνὴ ἐκεῖνη: «Φίλιππε, μέμνησο ὅτι ἄνθρωπος εἶ» εἶνε ἡ φωνὴ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἣν ὁ περίνοος ἡγεμὼν τῆς Μακεδονίας ἔταξεν ἐκουσίως παρ' αὐτῷ. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, ἐνόσφ ἦσαν ζηλωταὶ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας, ἐπέτρεπον κατ' ἀρχαῖον ἔθος εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τοὺς θρίαμβους τῶν νικηφόρων στρατηγῶν στρατιώτας νὰ ὀνειδίξωσι τὸν θριαμβεύοντα, ἢ νὰ ὑπενθυμίζωσιν εἰς αὐτὸν μετὰ σκωμμάτων ἐπιληψίμους πράξεις τοῦ βίου του. Ὁ Σουετώνιος ἀναφέρει καὶ τοὺς στίχους τοῦ ἀδομένους ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὸν Γαλατικὸν θρίαμβον τοῦ Καίσαρος, οἵτινες ὑπαινισσόμενοι τὰς κατὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ ἀνη-

θίκους σχέσεις του μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας Νικομήδους εἶχον ὡς ἐξῆς:

Caesar Gallias subegit — Nicomedes Cesarem.
 Ecce Caesar nunc triumphat qui subegit Gallias,
 Nicomedes non triumphat qui subegit Caesarem.

Τοιοιουτρόπως ἡ κραυγὴ τῆς ἀντιπολιτεύσεως μετὰ τὸ δικαίωμα τοῦ πικροῦ καὶ καυστικοῦ ἐλέγχου ἀνεμιγνύετο μετὰ τοὺς ὕμνους καὶ μετὰ τοὺς παιάνας τοῦ θριάμβου.

Καὶ αὕτῃ ἡ παντοδυναμία τοῦ Πλάστου ἀνεγνώρισε τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἐκπροσωπούμενην ὑπὸ τοῦ Πονηροῦ, εἰς ὃν ὁ Σαββαῶθ ἐπιτρέπει καὶ παρατηρήσεις καὶ συζητήσεις, καθὰ γέγραπται ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἰωῦδ. Τὰ δικαιώματα δὲ τοῦ Πονηροῦ ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἁγία Ἐδρα σέβεται αὐτὰ κατὰ τὰς τελετὰς ἀνακηρύξεως ἁγίων, ἐπιτρέπουσα κατὰ τὴν διαδικασίαν τὴν παράστασιν τοῦ λεγομένου **δικηγόρου τοῦ διαβόλου**, ὅστις εἶνε ὁ δημόσιος κατήγορος, οὕτως εἶπεῖν, ὁ προβάλλων τὰς ἐνστάσεις καὶ τὰς ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ ὑποψηφίου ἐν ὀνόματι τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους. Ἡ περίεργος αὕτη τελετὴ εἶνε παλαιά, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ Γ' αἰῶνος. Κυρίως ὁμως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἀνεληθόντος εἰς τὸν θρόνον τὸ 1159, οἱ ποντίφικες ἀνέλαβον ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακηρύξεως, οὕτως πρότερον ἐποιοῦντο χρῆσιν καὶ οἱ κατὰ τόπους ἐπίσκοποι. Ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ Συλλόγου τῶν Καρδινάλιων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἄκρου ἀρχιερέως ἐκδικάζεται ἡ ὑπόθεσις, μετὰ περισσῆς δὲ λεπτολογίας ἐξετάζονται τὰ ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς ἀγιότητος τοῦ ὑποψηφίου ἐπιχειρήματα, τὰ μὲν ὑποστηριζόμενα ὑπὸ τοῦ λεγομένου συνηγόρου τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ συνηγόρου τοῦ Διαβόλου. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα βασίζονται εἰς τὰς μαρτυρίας περὶ τῶν ἐναρέτων πράξεων καὶ ἰδίως περὶ τῶν θαυμάτων τῶν τελεσθέντων ἐν τῇ ζωῇ ἢ μετὰ θάνατον ὑπὸ τοῦ ὑποψηφίου, τὰ δὲ δευτέρα ἀπορρέοντα ἐξ ἐπικρίσεων τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ. Πολλάκις ὁ συνηγόρος τοῦ Διαβόλου παρίσταται μόνον κατὰ τύπους, μὴ ἐπιφέρων παρατηρήσεις εἰς τὰς προσκομιζόμενας ἀποδείξεις. Ἐνίοτε ὁμῶς ὁ ζῆλος παραφέρει αὐτὸν καὶ ἡ συζήτησις ἀποβαίνει πεισματώδης εἰς βάρος τῆς φήμης τοῦ ὑποψηφίου καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἀπογόνων ἢ ὀπαδῶν αὐτοῦ, οὔτινες καὶ καταβάλλουσιν, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦνε ἡ ἀπόφασις, τὰ ἔξοδα τῆς δίκης. Ὁ ἀληθῶς θεοσεβῆς καὶ ἐλεήμων καὶ ἐνάρετος ἀρχιεπίσκοπος Μεδιολάνων Κάρολος ὁ Βορρωμαῖος, ἀποβιώσας τὸ 1584, εἰ καὶ ζήσας ἐν παραδειγματικῇ ὁσιότητι, πωλήσας καὶ αὐτὴν τὴν κλίνην του χάριν τῶν πτωχῶν, εἶρε παραδόξως ἀντίδρασιν ἰσχυράν ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἀνεκηρύχθη δὲ ἅγιος τὸ 1610 ἐπὶ Παύλου τοῦ Γ' μόνον διὰ πλειονοψηφίας ὀλίγων ψήφων. Ἄλλος δὲ ὅσιος, ὁ μακαρὶτης Ροβέρτος Δ' Ἀρβρισσὲλ ἐκ Βρεττανίας, κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἀκμάσας καὶ πολλὰς παρασχὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκδουλεύσεις, ἀνεγνωρίσθη ὡς ἅγιος πολὺ μετὰ τὸν θάνατόν του,

ἀφου ἐπὶ αἰῶνας δλοκλήρους ἀναβαλλομένη ἔμενεν ἐκκρεμῆς ἢ περὶ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ δίκη.

Ὁ θεσμός τῶν συνηγῶρων παρὰ τῆ Συνόδῳ τῶν Καρδιναλίων ὑφίσταται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Τὰ μέλη τοῦ συλλόγου τῶν συνοδικῶν δικηγῶρων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἦσαν ἑπτὰ, κςκτῆμένοι σὺν τῷ ἀνωτέρῳ ἐκκλησιαστικῷ ἀξιῶματι καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος τοῦ δικαίου καὶ τὸ προσόν τοῦ ὅτι ἐδίδαξαν ἐπὶ τριετίαν τοὐλάχιστον εἰς μίαν οἰανδήποτε νομικὴν σχολήν. Δὲν ἐπιτρέπεται αὐτοῖς νὰ περιβάλλωνται μ' ἐπιπρόσθετα ἀξιῶματα, ἢ ἀπλῆ δὲ προαγωγή τις ἐξ αὐτῶν εἰς ἐπίσκοπον in partibus ἀποκλείει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Συλλόγου, ὅστις ἐκλέγει ὁ ἴδιος τὰ μέλη του καὶ ἀναπληροῖ τὰς χηρεύουσας θέσεις. Τὰ καθήκοντά των συνίστανται εἰς τὸ νὰ μετέχωσιν τῆς πρὸς ἀνακήρυξιν ἀγίων διαδικασίας, ν' ἀποφαίνωνται δὲ καὶ περὶ τῶν αἰτήσεων τῶν καρδιναλίων τῶν προτιθεμένων νὰ παραιτηθῶσι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν ἀξιῶματος. Ἡ δικαιοδοσία των ἐπεξετείνεται, ἐνόσῳ διήρκει ἡ κοσμικὴ τοῦ Πάπα ἐξουσία, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν Ρώμῃ πανεπιστημίου, ἐδικαιοῦντο δὲ νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς ἐξετάσεις τοὺς τελειοφοίτους τοῦ ἀστικοῦ καὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου καὶ ν' ἀποφαίνωνται περὶ τῆς ἐπιτυχίας των. Περιβάλλονται κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς τὴν τήβεννον, κατὰ τὴν περίοδον δὲ τῆς χηρείας τοῦ παπικοῦ θρόνου φέρουσι πένθιμα ἱμάτια. Κατ' ἀρχαίον προνόμιον, εἰς πάσας τὰς ἐπισήμους τελετὰς δικαιοῦνται νὰ καταλαμβάνωσι θέσιν ἀντικρῦ τοῦ ποντίφικος, κατὰ τὴν ἱερουργίαν δὲ εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τοῦ θρόνου πρὸς τὰ δεξιὰ. Θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τοῦ ἰδιαιτέρου οἴκου τοῦ Πάπα καὶ παρακολουθοῦσιν αὐτὸν πανταχοῦ ὅπου μεταβαίνει.

Τοιαύτη ἢ παρεχομένη εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ Διαβόλου ἀνθρωπίνῃ προστασία, ἀπορρέουσα ἐκ τῶν αἰδίων ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης. Διότι ἂν ὁ Διάβολος πολλὰ ἐπιχειρῇ τὰ ἄδικα κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι πολλάκις ἀδίκως φέρονται πρὸς τὸν Διάβολον. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ καὶ τις παλαιὸς μῦθος, ὁ ἐξῆς. Εἶδε κάποτε ὁ Διάβολος γραίαν προσπαθοῦσαν ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ δένδρου, προβλέπων δὲ τὰ ἐπακόλουθα προσεκάλεσέ τινος διαβάτας καὶ εἶπεν αὐτοῖς :

— Ζητῶ τὴν μαρτυρίαν σας' βλέπετε ὅτι ἡ γραίτα ἐκείνη ἀναρριχάται εἰς τὸ δένδρον' κατὰ πάσαν πιθανότητα θὰ κρημνισθῇ καὶ ἔπειτα θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐγὼ τὴν παρεκίνησα ν' ἀναβῇ.

Τὰ πράγματα συνέβησαν ὅπως προεῖδεν ὁ Πονηρός. Ἡ γραίτα ἔπεσε καὶ ἐμωλωπισθῆ' προσέτρεξαν τότε οἱ διαβάται καὶ ἀφου τὴν ἀνήγειραν, τὴν ἠρώτησαν διατί νὰ προσπαθῆσῃ ν' ἀναβῇ.

— Ὁ τρισκατάρτος μ' ἔβαλεν, ἀπήντησεν ἐκείνη δικαιολογημένη.

— Βλέπετε; ἀνεφώνησε θριαμβευτικῶς ὁ Διάβολος ἐμφανιζόμενος, τί σὰς ἔλεγα;

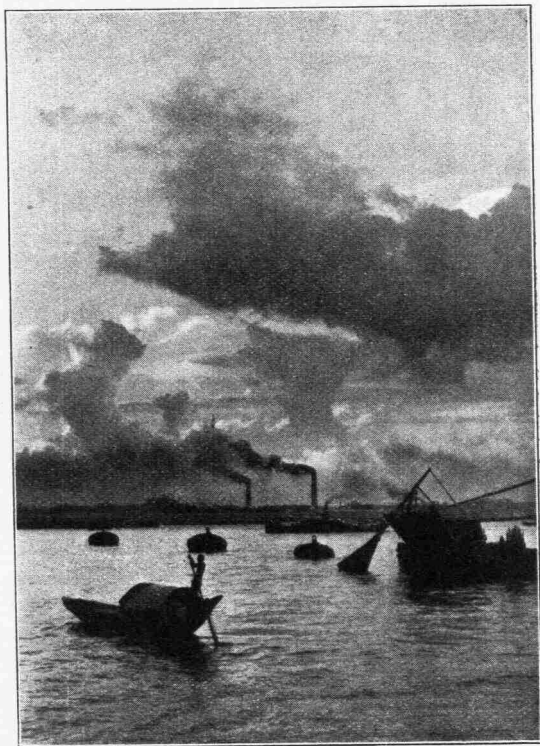
Ὁ Διάβολος τῷ ὄντι ἔχει δίκαιον εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ συνθηέστατα ἀποδίδομεν εἰς αὐτὸν ὅ,τι δὲν τοῦ ἀνήκει. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ζητήματα τῆς ἀγιότητος αἱ ἀντιρρήσεις του ἔχουν ὑπόστασιν πολὺ μεγαλειτέραν ἀφ' ὅ,τι κοινῶς νομίζεται. Ἴσως δὲ παρ' αὐτοῦ

οϊστρηλατούμενος ὁ ἀσεβὴς Βολταῖρος ἔγραψε τοὺς περιφήμους
ἐκείνους στίχους τοῦ ἐν τῇ « Αὐρηλιανῇ Παρθένῳ »

Oh, quand j'aurais une langue de fer
Toujours parlant, je ne pourrais suffire,
Mon cher lecteur, à te nombrer et dire
Combien de saints ou rencontre en enfer!

(Ἀθήναι, Αὐγούστος τοῦ 1907)

ΜΠΑΜΠΗΣ ἈΝΝΙΝΟΣ

Ἀρθ. 3.— Δύσις ἡλίου εἰς τὸν ποταμὸν Χούγκλη τῆς Καλικούττας.